

Västmanlands läns museum
Kulturmiljöavdelningen Rapport B
2013:B26

Restaurering av murstock

Restaureringsåtgärder inom ramen för Länsstyrelsens projekt Utvald miljö

Antikvarisk medverkan

Hemmet 1:1
Norberg sn
Västmanland

Sara Bäckman

Restaurering av murstock

Antivkarisk medverkan

Hemmet 1:1
Norberg sn
Västmanland

Sara Bäckman

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlgatan 2, Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2013

Omslagsfoto: Murstocken efter restaurering Vlm_kmvSB-1607

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle 1998. Dnr 507-99-498

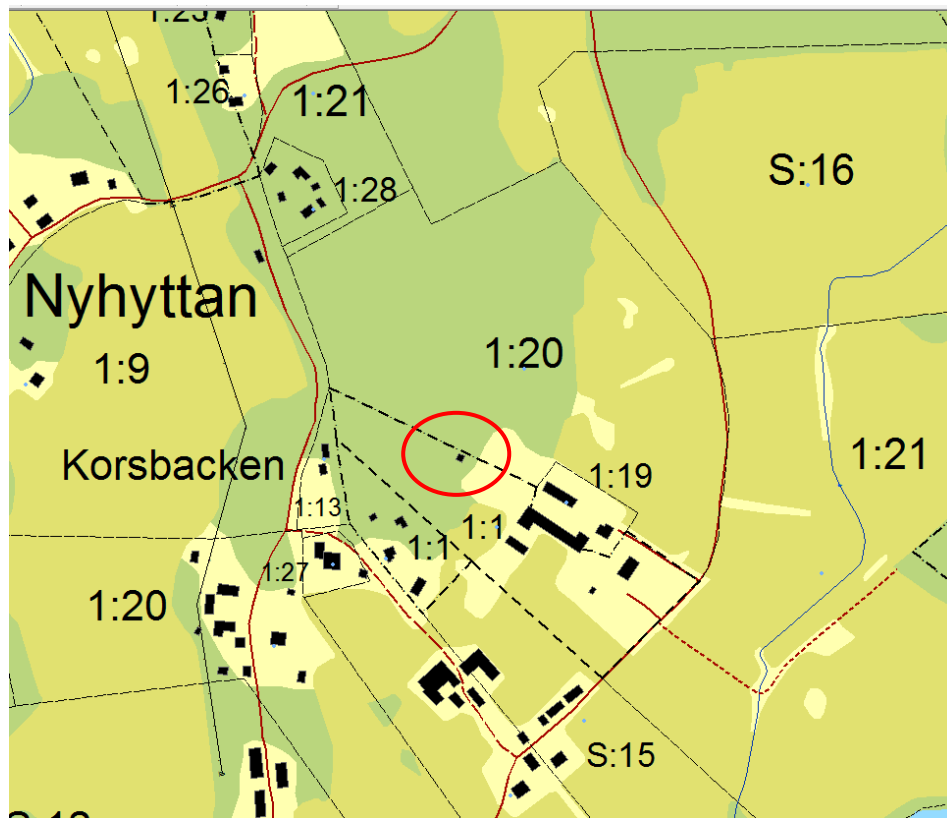
Tryck: Just nu, Västerås 2013

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-83-8

Inledning

Fastighetsägaren har sökt bidrag för restaurering av en raserad murstock i en smedja inom ramen för Länsstyrelsen i Västmanlands läns stöd för ekonomibygnader.

Länsstyrelsen beviljade bidrag till åtgärderna i beslut med dnr 2012-5872. För antikvarisk medverkan svarade Västmanlands läns museum genom byggnadsantikvarie Sara Bäckman, som även har sammanställt rapporten.

Smedjan markerad med röd ring. Utdrag ur digitala fastighetskartan från 2004.

Historik och beskrivning

Byggnaden är uppförd i liggtimmer med utknutar i en våning på naturstensgrund. Den har ett sadeltak med enkupigt lertegel. Undertaket byttes ut och taket lades om sommaren 2004. Två av de tre åsarna byttes. Skorstenen är murad med natursten och fick nya skorstensbeslag i samband med takomläggningen. På bakre väggen finns en öppning fylld med sten. Denna öppning är placerad precis bakom ässjan. Dess funktion till för att kunna föra ut järnmaterial när skrymmande delar behöver komma in i ässjan.

I smedjan finns en bevarad blåsbälg. Ristat på bälgens undersida står ”REPARERAd 1817” och under ”ANO 1664”. Ett dokument finns som nämner den nu aktuella smedjan från 1868, då en tidigare arrenderare tecknar ett avtal med Holsten Holstensson, och inför tillträdet gör en *Laga tillträdessyn*, en total genomgång av gården och alla dess byggnader. Punkt 8) i protokollet rör ”*Klingsmedja med widbyggt Kohlhus under brädtak som var förfallit och*

borde omstakas hvar till åtgång 2 Tharfter Bräder sammanraknat med spik och arbetslön till8 (Rrm.

Ässjan finns fotodokumenterad innan raset och mycket av byggnadens kulturhistoriska värde är kopplat till dess funktion som smedja. Den bevarade blåsbälgen är unik med sina inskriptioner. Det är därför ett värdefullt arbete att återskapa ässjan tillsammans med blåsbälgen till en fungerande enhet.

Byggnadsvårdsåtgärder

- Rensning och bortforsling av lerbruk och kolrester från smedjan och härden.
- De återstående stenar som utgjorde basen numrerades och togs ner, varefter yttersidorna rensades från lerbruk.
- Stenarna borstades rena från bruk.
- Hantverkaren utförde murningsarbeten mellan de stora stenblocken i ässjans bas, för att stabilisera dessa. Ässjans intag för blåsbälgen rekonstruerades.
- Fastighetsägaren utförde av resterande varv upp till den bindande järnstången. .
- Hantverkaren murade varvet med bindande långstenar samt bindare.
- Resterande varv samt anslutning till skorstenen murades av fastighetsägarna.
- Syllstockar frilades från vegetation. rensades och målades.
- Skorstenens plåtkrage justerades och tätades. Trasiga takpannor byttes.

Resultat

Upprustningen har skett i enlighet med länsstyrelsens beslut och kan godkännas ur antikvarisk synpunkt.

Bilder före åtgärderna

Vlm_kmvSB-215

Vlm_kmvSB-216

Bilder efter åtgärderna

Vlm_kmvSB-1606

Vlm_kmvSB-1613

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM 130142

Kulturmiljöavdelningens projektnr: 3-13-106

Länsstyrelsen dnr: 2012-5872

Fastighetsbeteckning: Hemmet 1:1

Landskap: Västmanland

Län: Västmanland

Socken: Norberg

Kommun: Norberg

Ägare-beställare: Märit Sennerlöv
Nyhyttan 90
738 92 Norberg

Entreprenör: Avesta Kakelugnservice KB
Stig Ersson
Igeltjärna 38
775 96 Krylbo
070-676 62 78

Antikvarisk medverkan:: Västmanlands läns museum
Sara Bäckman
Karlskatan 2
722 14 Västerås
Tel: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 VÄSTERÅS

Tfn: 021-39 32 22 · E-post: lansmuseet@ltv.se

Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-83-8